

Προσοχή! Τα μεγάλα οδοντοκίτη, όπως ο φυσητήρας και ο ζιφιός, δεν είναι φάλαινες. Φάλαινες ονομάζονται μόνο τα μυστακοκίτη, δηλαδή τα κητώδη που έχουν μπαλαίνες ή φαλαίνια.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΝΑΥΤΙΛΟΜΕΝΟΥΣ

Εάν συναντήσουμε θαλάσσια θηλαστικά:

- Κρατάμε μία απόσταση μεγαλύτερη από 50 μ. και αφήνουμε την πρωτοβουλία της επαφής στα ίδια. Εάν έχουν διάθεση, θα έρθουν από μόνα τους.
- Δεν κατευθυνόμαστε ποτέ καταπάνω στα θαλάσσια θηλαστικά. Επίσης, αν δούμε δελφίνια, σε καμία περίπτωση δεν εισχωρούμε στο κοπάδι με το σκάφος. Διατηρούμε μία πορεία παράλληλη με αυτή των δελφινιών.
- Δεν αυξομειώνουμε την ταχύτητα του σκάφους απότομα. Διατηρούμε μία σταθερή ταχύτητα που να μην ξεπερνάει τους 7 κόμβους. Τόσο ο θόρυβος της μηχανής όσο και η επιτάχυνση μπορεί να εκληφθούν ως απειλή και να τρομάξουν τα ζώα.
- Ποτέ δεν αλλάζουμε απότομα την πορεία του σκάφους, γιατί και πάλι θα τα τρομάξουμε ή/και θα τους δημιουργήσουμε πανικό.
- Εάν δελφίνια ή άλλα θαλάσσια θηλαστικά μάς πλησιάσουν, συνεχίζουμε την πορεία μας και απολαμβάνουμε την επαφή!
- Σε περίπτωση μεγάλων κητωδών (όπως οι φυσητήρες) και λόγω της πολύ μικρής ταχύτητάς τους, μειώνουμε τη δική μας ταχύτητα κάτω από τους 3 κόμβους, ήδη από απόσταση 200 μέτρων. Ποτέ δεν τους «κυνηγάμε» με το σκάφος, ποτέ δεν τοποθετούμαστε μπροστά από έναν ή περισσότερους φυσητήρες, κόβοντάς τους την πορεία, και ποτέ δεν κατευθυνόμαστε κάθετα προς αυτούς. Είναι πολύ επικίνδυνο ακόμη και για εμάς τους ίδιους!
- Σε καμία περίπτωση δεν προσπαθούμε να κολυπήσουμε μαζί με δελφίνια ή μεγαλύτερα κητώδη. Όσο και αν φαίνεται πολύ ωραίο και όλοι το επιθυμούμε (ειδικά όσοι έχουμε δει το Απέραντο Γαλάζιο), πρέπει να έχουμε υπόψη ότι είναι άγρια ζώα και, εκτός από το ότι μπορεί να τα ενοχλήσουμε, μπορεί να γίνουν μέχρι και επιθετικά, ειδικά αν πρόκειται για μητέρες με μικρά.

- Ποτέ δεν προσπαθούμε να τα αγγίξουμε ή να τα ταΐσουμε. Τέλος, κάνουμε μια συνοπτική καταγραφή της παρατήρησής μας.
- 1) Σημειώνουμε την ημέρα και την ώρα της παρατήρησης.
 - 2) Σημειώνουμε την ακριβή θέση της παρατήρησής μας (δηλαδή το στίγμα ή, έστω, την απόσταση από τη στεριά της εκκίνησης και του προορισμού μας ή το χρόνο και την ταχύτητα του σκάφους μας ή τη θέση μας κατά προσέγγιση πάνω σε ένα χάρτη ή το Google Earth).
 - 3) Στέλνουμε όλα τα παραπάνω στο Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος», μέσω e-mail στο relagos.info@otenet.gr ή ερχόμαστε σε επαφή τηλεφωνικά στο 210 8960108.

Οδηγίες σε περίπτωση συνάντησης με θαλάσσιο θηλαστικό

1) Μεσογειακή φώκια

Σε περίπτωση που συναντήσετε μια φώκια ζωντανή, νεκρή ή τραυματισμένη, επικοινωνήστε με το τοπικό λιμεναρχείο και με τη ΜΟm στο 210 5222888, για να αναφέρετε το περιστατικό - η γραμμή λειτουργεί όλο το 24ωρο. Επίσης, μπορείτε να συμπληρώσετε την αναφορά παρατήρησης μεσογειακής φώκιας στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση: <http://www.mom.gr/ObservationForm.asp?ITMID=162>.

Σημαντικές πληροφορίες για την καταγραφή της παρατήρησης είναι η ακριβής τοποθεσία, η ημερομηνία και η ώρα, καθώς και πληροφορίες για τη συμπεριφορά του ζώου, το μέγεθος και το χρωματισμό του. Υπάρχουσες φωτογραφίες βοηθούν πολύ στην εκτίμηση της κατάστασης.

Φώκια μπορεί κανείς να συναντήσει καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Είναι, λοιπόν, σημαντικό να γνωρίζετε τι να κάνετε για να είστε και εσείς και η φώκια ασφαλείς.

Κάτω από το νερό: Μην πανικοβληθείτε, μην κάνετε απότομες κινήσεις, μην προσπαθήσετε να πλησιάσετε το ζώο, σεβαστείτε το χώρο του και σε καμία περίπτωση μην το σημαδεύσετε με ψαροντούφεκο, αν το συναντήστε κατά τη διάρκεια υποβρύχιου ψαρέματος. Οι μεσογειακές φώκιες δεν είναι καθόλου επιθετικά ζώα, αντίθετα, είναι πολύ επιφυλακτικές προς τον άνθρωπο, όμως αν νιώσουν ότι απειλούνται μπορεί να αμυνθούν! Μείνετε σε απόσταση ασφαλείας... και θαυμάστε αυτό το υπέροχο ζώο!

Σε θαλάσσια σπηλιά: Και πάλι μην πανικοβληθείτε, μην προσπαθήσετε να μπείτε μέσα στη σπηλιά, μπορεί να είναι μια μητέρα με το μικρό της. Απομακρυνθείτε κολυμπώντας αργά και κοντά στα βράχια, ώστε να μην κλείσετε την είσοδο της σπηλιάς και νιώσει το ζώο παγιδευμένο.

Να θυμάστε ότι οι φώκιες μέσα στο νερό και σε θαλάσσιες σπηλιές βρίσκονται στο φυσικό τους περιβάλλον, οπότε το πιθανότερο είναι να μην πρόκειται για ζώα που χρειάζονται βοήθεια.

Στη στεριά: Πολλές φορές οι φώκιες βγαίνουν στη στεριά την περίοδο που αλλάζουν τρίχωμα ή για να ξεκουραστούν. Μείνετε σε απόσταση 30 μέτρων και παρατηρήστε

το ζώο, μην προσπαθήσετε να το ταΐσετε ή να το βρέξετε, κρατήστε ανθρώπους και κατοικίδια μακριά και επικοινωνήστε άμεσα με τη MOM· μπορεί να πρόκειται για ζώο που χρειάζεται βοήθεια.

Η MOM - Εταιρεία για τη μελέτη και προστασία της μεσογειακής φώκιας - λειτουργεί το Δίκτυο Διάσωσης και Συλλογής Πληροφοριών, το οποίο εξασφαλίζει την έγκαιρη πληροφόρηση και αντίδραση σε περίπτωση ζώου που χρειάζεται άμεση βοήθεια, αυξάνοντας έτσι τις πιθανότητες επιβίωσης τραυματισμένων και άρρωστων ατόμων. Επίσης, μέσω του Δικτύου συλλέγονται πολύτιμα επιστημονικά στοιχεία για το είδος όπως: η κατανομή του πληθυσμού της μεσογειακής φώκιας, ο ετήσιος αριθμός γεννήσεων, η συλλογή πολύτιμων δειγμάτων από νεκρά ζώα, οι απειλές του είδους κ.ά.: έτσι, το Δίκτυο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την προστασία του είδους.

Περισσότερες πληροφορίες στο www.mom.gr.

2) Κητώδες

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με ζωντανά ή νεκρά κητώδη, επικοινωνήστε με το Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος», τηλεφωνικά στο 210 8960108 ή μέσω e-mail στο relagos.info@otenet.gr.

Για παρατήρηση ζωντανού κητώδους
Αν το δούμε στο φυσικό του περιβάλλον:

1) Παίρνουμε όσες περισσότερες και καλύτερες φωτογραφίες μπορούμε, ώστε να είναι δυνατός ο προσδιορισμός τού είδους δελφινιού ή μεγάλου κητώδους από ειδικούς επιστήμονες. Πιθανόν να έχουμε ήδη τέτοιες φωτογραφίες από προηγούμενες συναντήσεις μας με δελφίνια ή άλλα κητώδη και να μην γνωρίζουμε τη μεγάλη επιστημονική αξία που θα αποκτήσουν στα χέρια των ειδικών επιστημόνων!

2) Αν δούμε φουσητήρες, προσπαθούμε με πολύ ήπια προσέγγιση να φωτογραφίσουμε τη δεξιά και την αριστερή πλευρά του ραχιαίου πτερυγίου τους και μετά να κρατηθούμε σε απόσταση περίπου 50 μ. (και όχι πιο κοντά) πίσω από τον φουσητήρα, ώστε να φωτογραφίσουμε την ουρά του, όταν την βγάλει για να ξεκινήσει μια βαθιά κατάδυση.

3) Αν μπορούμε, παίρνουμε και video, ωστόσο προτεραιότητα δίνουμε στις φωτογραφίες, γιατί έχουν υψηλότερη ανάλυση και ευκρίνεια.

4) Σημειώνουμε την ημέρα και την ώρα της παρατήρησης.

5) Σημειώνουμε την ακριβή θέση της παρατήρησής μας (δηλαδή το στίγμα ή, έστω, την απόσταση από τη στεριά της εκκίνησης και του προορισμού μας ή το χρόνο και την ταχύτητα του σκάφους μας ή τη θέση μας κατά προσέγγιση πάνω σε ένα χάρτη ή το Google Earth).

6) Στέλνουμε όλα τα παραπάνω στο Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος», μέσω e-mail στο relagos.info@otenet.gr ή ερχόμαστε σε επαφή τηλεφωνικά στο 210 8960108.

Αν το δούμε πολύ κοντά στην ακτή:

- 1) Αν υπάρχει δυνατότητα, φωτογραφίζουμε το κητώδες και αποστέλλουμε τις φωτογραφίες μαζί με το έντυπο.
- 2) Δεν χρειάζεται καμία ουσιαστική ενέργεια από την πλευρά μας. Σε περίπτωση που το κητώδες βρίσκεται πολύ κοντά στην ακτή, καλό είναι να παρακολουθείται η εξέλιξη της κατάστασης.
- 3) Το κητώδες δεν πρέπει να προσεγγίζεται ή να ενοχλείται από τον κόσμο, για το καλό του ιδίου και των ανθρώπων.

Για παρατήρηση τραυματισμένου ή άρρωστου κητώδους
(δεν μπορεί να κολυμπήσει κανονικά, ή έχει βγει στην ακτή)

- 1) Ιδιαίτερα σημαντικό: Μην πλησιάζετε την οπή αναπνοής (ρουθούνι) στην κορυφή του κεφαλιού του κητώδους αν δεν φοράτε προστατευτική μάσκα και μην ακουμπάτε το ζώο αν δεν φοράτε γάντια. Υπάρχει κίνδυνος να του μεταδοθούν ανθρώπινες ιώσεις - θανατηφόρες για τα κητώδη - και αν το κητώδες επιβιώσει μπορεί να τις μεταφέρει σε πολλά άλλα όμοιά του.
- 2) Φωτογραφίστε το κητώδες και στείλτε τις φωτογραφίες μαζί με το παρόν έντυπο στο Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος» με e-mail (relagos.info@otenet.gr) ή ταχυδρομικά (Τερψιχόρης 21, 166 71 Βουλιαγμένη).
- 3) Απομακρύνετε τους περιέργους. Το στρες από την πολυκοσμία είναι ικανό να προκαλέσει το θάνατο του κητώδους. Να παραμένουν μόνο τα απολύτως απαραίτητα άτομα.
- 4) Πλησιάζετε πάντα προσεκτικά το ζώο, για το δικό σας και το δικό του καλό. Τα κητώδη μπορούν να κάνουν απότομες κινήσεις και να προκαλέσουν τραυματισμούς.

Για την παροχή πρώτων βοηθειών σε κητώδη

Ποτέ μην το επιστρέψετε στα βαθιά και ποτέ μην επιχειρήσετε να το δέσετε για να το σύρετε. Είναι σαν να δένετε τα χέρια και τα πόδια ενός ανθρώπου και να τον σέρνετε μέσα στη θάλασσα. Έχουν πνιγεί αρκετά κητώδη με αυτόν τον τρόπο, αλλά και έχουν προκληθεί ανθρώπινοι θάνατοι από τις βίαιες αντιδράσεις κητωδών. Κρατήστε το κητώδες στα ρηχά και σταθεροποιήστε το σώμα του, ώστε να κάθεται με την κοιλιά απαλά σε αμμώδη βυθό ή βάλτε κάτι μαλακό για να μην ξύνεται στις πέτρες. Η οπή αναπνοής πρέπει να βρίσκεται πάντα έξω από το νερό και το κητώδες πάντα μπρούμυτα.

- 1) Δεν πρέπει να μετακινηθεί χωρίς λόγο. Ποτέ δεν το κυλάμε. Ποτέ δεν το σύρουμε από τα μπροστινά πτερύγια, ούτε χρησιμοποιούμε σχοινιά, γάντζους, δίχτυα, ξύλα κ.λπ. Ακόμη, ποτέ δεν πιέζουμε το δέρμα, γιατί τραυματίζεται πολύ εύκολα. Αντί γι' αυτά, φτιάχνουμε ένα πρόχειρο φορείο από μαλακό κι ανθεκτικό ύφασμα.
- 2) Σκεπάζουμε το σώμα με βρεγμένο, ανοιχτόχρωμο και μαλακό ύφασμα, αφήνοντας πάντα ελεύθερα όλα τα πτερύγια, την αναπνευστική οπή (ρουθούνι) και τα μάτια. Σε δυνατή ηλιοφάνεια επιβάλλεται η δημιουργία σκιάς στο χώρο που βρίσκεται το κητώδες.

Για παρατήρηση νεκρού-εκβρασμένου κητώδους

- 1) Παίρνουμε όσο περισσότερες και καλύτερες φωτογραφίες μπορούμε, ώστε να υπάρχουν ως ντοκουμέντα ακόμη κι αν το σώμα του ζώου χαθεί, παρασυρθεί ή

καταστραφεί. Φωτογραφίζουμε κυρίως το κεφάλι από κοντά, ώστε να φαίνεται ολόκληρο και με το στόμα ανοικτό ώστε να φαίνονται τα δόντια. Επίσης, φωτογραφίζουμε από διάφορες γωνίες την πλευρική περιοχή του ζώου και την κοιλιακή.

2) Προσπαθούμε να μετρήσουμε το ολικό του μήκος (ιδανικά με μια τεντωμένη μετροταινία παράλληλα με το ζώο, από την άκρη του ρύγχους μέχρι την εγκοπή που υπάρχει στο μέσο της ουράς, και όχι μέχρι το τέλος της ουράς).

3) Ειδοποιούμε άμεσα το Ινστιτούτο Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος» τηλεφωνικά στο 210 8960108, ώστε, αν χρειαστεί, να φροντίσει να πάρει τα απαραίτητα δείγματα από το νεκρό κητώδες.

4) Εφόσον μπορούμε, συμπληρώνουμε το σχετικό έντυπο (κατεβάστε το αρχείο από το www.thalassa-project.gr) και το στέλνουμε ηλεκτρονικά στο pelagos.info@otenet.gr.